

J. Juliusz Jadacki, profesor Uniwersytetu Warszawskiego. Każdy biogram został ozdobiony kolorowym portretem wykonanym przez Bożenę Józkow. W 1994 r. biogramy te wydano jako album. Oprócz wspomnianej grafiki B. Józkow w wydaniu książkowym umieszczono wiele sztychów oraz fotografii czarno-białych i barwnych, mających związek z tematem. Praca została poprzedzona przedmową prof. Stefana Swieżawskiego, w której czytamy: *Nie wolno zapominać, że problemy, które dziś określamy jako filozoficzne, znajdowały się nieraz w pismach o charakterze pozornie zupełnie niefilozoficznym.* Stwierdzenie to wyjaśnia zaskakujący czytelnika fakt, że wśród filozofów znaleźli się m.in. Piotr Skarga i Maciej Kazimierz Sarbiewski, którzy reprezentują inny rodzaj twórczości.

Każda z sylwetek jest ukazana według jednolitego schematu: życie, w oczach współczesnych, poglądy, wyjątki z pism. Pozytywny element stanowią również autografy umieszczone pod portrecikami.

Wybór postaci w każdym opracowaniu mającym charakter wycinkowy jest oparty na subiektywnej ocenie zjawisk i zależy od tego, kto dokonuje selekcji. I tutaj nie można mieć żalu do autora, który w słowie wstępnym uprzedza zastrzeżenia mogące narzucić się przy lekturze książki.

Nie najlepszym pociągnięciem wydaje się jednak alfabetyczne uporządkowanie postaci. Właściwszy byłby porządek chronologiczny, dający przynajmniej przybliżony obraz, w jakim stopniu pewne idee

MYŚLICIELE ZNAD WILII

J. Juliusz Jadacki
*Sławni wilnianie
Filozofowie*

Wydawnictwo Polskie w Wilnie,
Wilno 1994, ss. 201

W 1992 r. w kolejnych zeszytach „Magazynu Wileńskiego” drukowano cykl sylwetek polskich filozofów działających lub studiujących kiedyś na Uniwersytecie Wileńskim albo tylko mieszkających w mieście, i to niekiedy bardzo krótko. Autorem poszczególnych opracowań jest

wynikały z poprzednich i jak przebiegał rozwój myśli w środowisku Batorowej Wszechnicy. Marcin Śmiglecki (1564-1618), który obok (nie uwzględnionych w pracy Jadackiego) Jana Haja (1546-1608), Leonarda Krakera (1549-1605) dawał podwaliny pod wileńską myśl filozoficzną, znalazł się dopiero przy końcu opracowania, pomiędzy Hieronimem Strojnowskim (1752-1815), a Janem Śniadeckim (1756-1830). Ciąg: Piotr Skarga-Pawęski, Marcin Śmiglecki, Maciej Kazimierz Sarbiewski, Wojciech Wijuk-Kojałowicz, Adam Kwiryn Krasnodębski, Antoni Adam Skorulski, Benedykt Dobszewicz, Kazimierz Narbutt, Hieronim Stojałowski, Jan Śniadecki, Anioł Dowgird, Józef Władysław Bychowiec, Józef Wojciech Gołuchowski, Florian Bochic, Andrzej Towiański, Marian Zdziechowski, Marian Massonius, Wincenty Lutosławski, Henryk Elzenberg, Tadeusz Hipolit Czeżowski – w sposób jasny odciałyby epokę jezuicką od pojezuickiej i ułatwił czytelnikowi kojarzenie równoległości życia takich postaci, jak np. Józef Wojciech Gołuchowski (ur. 1797), Florian Bochic (ur. 1799), Andrzej Towiański (ur. 1799).

Trudno też o dzieło pozbawione usterek edytorskich. Na s. 69, w związku z postacią Wojciecha Wijuka-Kojałowicza, widnieje napis: *Budynek kolegium jezuickiego w Kownie. Fot. Jerzy Stefanowicz (1994)*. Informacja jest błędna. W okresie międzywojennym jezuici litewscy nad starym kolegium nadbudowali dwa piętra. Obecnie budynek ich klasztoru i szkoły ma cztery kondygnacje, których można zresztą

dopatrzeć się między koronami drzew, na zdjęciu ze s. 65. Jedno-piętrowa więc, współcześnie fotografowana budowla, ukazana na s. 69, nie może być zdjęciem jezuickiego kolegium w Kownie. Podobnie nieścisły jest przypis na s. 62, opatrzone dwiema gwiazdkami, mówiący, że *w kamienicy, która zachowała się do dzisiaj (Plac Ratuszowy 9), mieszkał w latach 1819-1823 Adam Mickiewicz*. Mowa jest o kamienicy posażnej trzech braci: Kazimierza, Wojciecha i Piotra Kojalowiczów, którzy wstąpili do Towarzystwa Jezusowego. Mickiewicz mieszkał nie w kamienicy Kojalowiczów, ale w jednym z pomieszczeń kolegium jezuitów (adres podano poprawny: Ratušės aikštė 9). U Kazimierza Narbutta, jako data urodzin, w tekście podany jest rok 1738, a pod portretem – 1733.

Felicjan Paluszkiewicz SJ